

הנחיות להוראת מסלול גמר 12 שנ"ל ובגרות לשנת הלימודים תשפ"ד

רכזת המקצוע: רקפת המאירי שפירא 054-2405166 rakefetgeo@gmail.com

↑ שם

1. הפיתוח והתכנון המרחבי

2. בגרות קיץ תשפ"ד 2023-24

3. גיאוגרפיה ל 10 שני"ל

4. למידת חקר

5. קישורים מועילים להוראת גיאוגרפיה

הדרכה ראשונית למורים חדשים. mp4

ZOOM בקליק. pdf

מאגר חומרי הוראה "הדרייב"

↑ שם

1. תלקיט

2. מאגר שאלות תשפ"ד 2023-4

3. מבוא לפיתוח והתכנון המרחבי - נושא 1

4. מדדי פיתוח - חומרים יחידת הוראה לדוגמא - נושא 2

5. דמוגרפיה והגירה - נושא 3

6. גלובליזציה - נושא 4

7. משאבים כרזי פיתוח - נושא 5

8. השפעות הפיתוח על הסביבה - נושא 6

9. עיור ותהליכים בעיר - נושא 7

10. מבחנים לדוגמא ומתכונות

קישורים למשחקים

מצגות למשימות
חובה + שאלות
על מיזמי פיתוח

יחידת הוראה
לדוגמא בנושא
פערים ברמת
פיתוח

יחידת הוראה
לדוגמא בנושא
דמוגרפיה

מאגר חומרי הוראה : הפיתוח והתכנון המרחבי

שני מסלולי הערכה

קישורים לאתרים מומלצים עם חומרי למידה מאורגנים

• קישורים לחומרים:

• אתר תוכנית היל"ה – החברה למתנ"סים

• מאגר חומרים – הדרייב של רקפת

• פורטל עובדי הוראה – גיאוגרפיה

• אתר הפיתוח והתכנון המרחבי – רעיונות

לשילוב טכנולוגיה בהוראת גיאוגרפיה

• אתר טכנו פדגוגיה בהיל"ה – משחקים

ופעילויות מתוקשבות

• אתר עם חומרים טובים – תיכון רוטברג

דגשים להוראה - פתיחת שנה

יישור קו – הכרת האטלס, הכרת העולם, קריאת מפות נושאיות
בשיעורים הראשונים מומלץ לעשות "יישור קו" על הידע של התלמידים.
נושאים:

- מבנה האטלס
- קריאת מפות נושאיות
- הכרת העולם – יבשות, ימים, מבנה כדור הארץ
- קריאת מפה פיזית - יחידות נוף, מקרא, קנה מידה
- קריאת מפה כלכלית – מחצבים, חקלאות, תעשייה

רצוי ללמד בעזרת משחקים ומשימות מפעילות –
רעיונות תוכלו למצוא באתרים המופיעים בשקופית "**קישורים החשובים**"

הסבר מה עליכם ללמד במסלול גמר 12 שנ"ל שנת הלימודים תשפ"ד 4-2023

- תוכנית הלימודים למסלול הגמר היא הפיתוח והתכנון המרחבי.
- מבוססת על ספר הלימוד הפיתוח והתכנון המרחבי בהוצאת מט"ח,
- מגוון חומרי הוראה באתר היל"ה ובדרייב של רקפת
- קיימים שני מתווים להוראת תוכנית הלימודים:
- **תלקיט שערכו 100% מהציון** - פירוט מבנה התלקיט בשקפים הבאים
- **מאגר שאלות + בחינה מסכמת שערכה 50% מהציון + 50% ציון מגן** – הבחינה מבוססת על מאגר השאלות לשנת תשפ"ד 4-2023 ומבנה הבחינה ללא שינוי
- על התלמיד לענות על 4 שאלות מתוך 7
- **לפי הנחיות משרד החינוך אין תלקיט מותאם רק הבחינה מותאמת.**

מורים יקרים,

בשנת הלימודים תשפ"ג מתקיימים שני מתווים להערכה ל 12 שנות לימוד בגיאוגרפיה.

מאגר שאלות:

אפשרות א' : 50% ציון מגן, 50% ציון מבחן חיצוני

ציון המגן מורכב מהערכת מורה. על הערכת המורה לכלול ציון מתכונת ואירועי הערכה נוספים.

תפורסם מתכונת. אירועי הערכה נוספים יכולים להיות שאלות הגשה עם ציון שבוצעו ממאגר השאלות.

קישור למאגר שאלות לשנת תשפ"ג 2023-4 לפיו יבנה מבחן הגמר תאריך בחינת הגמר 5.2.24

תלקיט:

אפשרות ב' : 100% הערכה פנימית בתלקיט.

קישור לתיקיט לשנת תשפ"ג 2023-4 הכוללת משימות חובה ורשות.

התלקיט יכלול את המשימות הבאות :

1. משימות חובה בנושאים: מבוא פיתוח ותכנון מרחבי, מדדי פיתוח, דמוגרפיה והגירה, מבחן 20%
2. שתי משימות בחירה מתוך הנושאים: גלובליזציה, משאבים כזרזי פיתוח, השלכות הפיתוח על הסביבה, העיר מושגים מרכזיים

כל התלקיטים יועברו לבדיקה חיצונית. מועד הגשת התלקיטים 29.1.24

מתווה – "מאגר שאלות"

מתווה 50% מגן 50% בחינת גמר

- כל מורה בוחר את הפרקים שהוא רוצה ללמד, את שיטת ההוראה הנוחה לו, **אין תלקיט, אין משימות הגשה.**

- **המלצות להוראה:**

- מומלץ להיעזר במשימות מהתלקיט לצורך תרגול

- לפתור את השאלות ממאגר השאלות לשנת תשפ"ג – המבחן המסכם מבוסס על מאגר השאלות.

- **כדי להכין את התלמידים לקראת הבחינה המסכמת יש לתרגל איתם פתרון בחינות.**

- **כדאי לעשות זאת בהדרגה, כדי לפתח את המיומנויות הנדרשות וכדי להפחית חרדת בחינות.**

- **מומלץ לקיים :** שני אירועי הערכה קטנים (שאלות הגשה ממאגר השאלות)

- **חובה לקיים:** בחינת מתכונת (תפורסם עבורכם)

- **ב19.2.24 תתקיים בחינה מסכמת ארצית. (בדיקה חיצונית)**

בחינת גמר – 12 שנ"ל

• מבחן אחיד לכל מרכזי הלמידה

• תאריך הבחינה 19.2.24

- ניהול וארגון המבחן במרכז הלמידה יתבצע על ידי מנהל ההשכלה.
- תלמידים עם התאמות זכאים להתאמות (הכתבה, הקראה, התאמות רבי מלל)
- תלמידים שנבחנו בעל פה – יש להירשם במרכז בחינות לתיאום בוחן חיצוני דרך הזום.
- מבנה המבחן: 7 שאלות מתוכן על התלמידים לענות על 4. (נבחן מותאם 3 שאלות)

איך מחשבים את הציון הסופי במתווה 50% מגן 50% בחינה

פעילות	אחוז	ציון
ציון מגן	50%	80
ציון מבחן הגמר	50%	90
ציון סופי		85

שימו לב:

הפער בין ציון המגן לציון בבחינה יכול להיות עד 30 נקודות.
במידה והפער גבוה יותר – לא יחושב ממוצע.
הציון הקובע יהיה ציון הבחינה.
לכן, הקפידו לתת ציון מגן שישקף את יכולות הלומד + חיזוק קטן

מתווה – "תלקיט"

מתווה 100% תלקיט

התלקיט יכלול את המשימות הבאות: קישור לספריית התלקיט בדרייב

1. משימות חובה בנושאים:

- מבוא לפיתוח והתכנון המרחבי 10%
- מדדי פיתוח 20%
- דמוגרפיה והגירה 20%
- מבחן על פרקי החובה 20%

2. שני פרק בחירה אחד 30%

נושאים: גלובליזציה, משאבים כזרזי פיתוח, השלכות הפיתוח על הסביבה, העיר מושגים מרכזיים

מה כותבים בתלקיט

התלקיטים מוגשים בסוף תהליך הלמידה לבדיקה חיצונית.

עליהם להיות מאורגנים באופן מסודר וברור.

רצוי מאוד שלכל תלמיד תהיה מחברת או קלסר בו ירכז התלמיד את העבודות.

ניתן להכין את כל התלקיט כקובץ במחשב (PowerPoint, Word, בגוגל קלאסרום)

מה יכתבו התלמידים בתלקיט?

- משימות שבוצעו תוך כדי הלמידה (לדוגמא, מושגים, טבלה המשווה בין חקלאות מסורתית לחקלאות מודרנית, כתיבת מסקנות אחרי צפיה בסרטון, תשבץ וכדומה)
- **המשימות והשאלות** מפרקי החובה ומפרקי הבחירה של תלקיט קיץ תשפ"ג.
- **משימות הערכה עם ציון – ציון המבחן** על משימות החובה. (יש לכתוב בתלקיט את ציון המבחן – אין צורך לצרף את דפי הבחינה)
- המורה בוחר מתי לקיים את המבחן, בודק ונותן ציון.
- כל משימה נוספת שבצעתם וברצונכם לתעד אותה.
- **את התלקיט יש להגיש עד 29.2.24**

קישור לגיליון חישוב הציון של התלקיט

		משימות חובה: 70%
10%	חובה	1. משימת פתיחה – מבוא לפיתוח והתכנון המרחבי
20%	חובה	1. מדדי פיתוח
20%	חובה	1. דמוגרפיה והגירה
20%	חובה	1. מבחן מסכם על פרקי החובה
		פרק אחד לבחירה: 30%
15%	בחירה	1. גלובליזציה
15%	בחירה	1. משאבים כזרזי פיתוח
15%	בחירה	1. השלכות הפיתוח על הסביבה
15%	בחירה	1. העיר ועיור

משימת פתיחה – מבוא לפיתוח והתכנון המרחבי (10%)

משימת הפתיחה היא משימת חובה בתלקיט והיא כוללת:

1. שלוש מצגות הנמצאות בדרייב ובהן שלוש משימות. **קישור למצגות**

2. שאלת בחירה בנושא פיתוח בר קיימא בהדגמה על מיזם פיתוח לבחירה

- להשלמת הפרק של המבוא לפיתוח ותכנון מרחבי על התלמידים לענות על עוד שאלה אחת העוסקת בפיתוח בר קיימא בהדגמה על מיזם פיתוח מתוך השאלות המופיעות בהמשך.

- מיזמי פיתוח לבחירה: העיר ונקובר, **פארק אריאל שרון***, סכר אסואן, אגמון החולה

סה"כ במשימת הפתיחה על התלמיד להגיש: 3 משימות מן המצגות + מיזם פיתוח לבחירה

- **השנה במיקוד מופיע מאמר אשר מתייחס למטמנת חירייה ומומלץ להעמיק בנושא.**

המשימה הראשונה (10%):

לפניכם דוגמאות לתהליכי פיתוח מתחומים שונים:
 תשתיות פיזיות, שירותים, כלכלה, איכות הסביבה, חברה ותרבות
בחרו שלוש דוגמאות שאינכם מכירים ובררו במה מדובר.

חוף רחצה מוסדר	בית ספר יסודי	בית מלון	בית חולים	אזור תעשייה כבדה	אוניברסיטה
מנהרות הכרמל בחיפה	פארק אריאל שרון (חיריה)	מוזיאון לאומנות	מפעל מזון	מגדל משרדים	חממה טכנולוגית
סלילת "כביש 6"	סגירת "שדה דב" בתל אביב	אולם מופעים	אגמון החולה	חברת הייטק	נמל אוויר
שמורת טבע לצמחים מוגנים	מרכז מיון זבל שכונתי	שדה התעופה "אילן רמון"	קניון	מסילת רכבת לבית שאן	מסלולי אוויר

משימת הגשה 1

מיינו את הדוגמאות מהשקף הקודם לטבלה לפי נושאים.
שימו לב:
 דוגמא אחת יכולה להתאים לכמה נושאים.
 מספר הפריטים בעמודות לא חייב להיות שווה.

תשתיות פיזיות	שירותים	כלכלה	איכות סביבה	חברה ותרבות

המשימה השנייה (30%) :

משימת הגשה 2 - השפעות התכנון על המרחב

לאחר שצפיתם בסרטונים, בגוגל ארץ ובתמונות, **ערכו** רשימה של השפעות חיוביות ושליליות של הפיתוח על המרחב

הביאו דוגמאות מתחום:

- איכות הסביבה
- חברה
- תרבות

ניתן לעיין בספר הלימוד בעמוד 14

- קישור לספר באינטרנט
- או בטקסט המצורף בשקופית הבאה

שימו לב:

עליכם להגיש תשובה כתובה

שימו לב להנחיה

מטרת התכנון המרחבי

להקטין
השפעות
שליליות

להגדיל
השפעות
חיוביות

המשימה השלישית (30%) :

משימת הגשה 3!!

שימו לב:
עליכם להגיש תשובה לפי ההנחיות

- עליכם לתכנן עיר חדשה או שכונה חדשה בישוב בו אתם גרים
1. ערכו רשימה של **שימושי קרקע** (הדברים שיבנו על שטח הקרקע – האדמה)
  2. תכננו את העיר / השכונה / היישוב בו אתם רוצים לחיות.
  3. שרטטו בקווים ובריבועים את התוכנית על גבי דף לבן בגודל A4 (בשקף הבא תוכלו לראות תוכניות לדוגמא)

בזמן התכנון – שימו לב:
• אילו שימושי קרקע מתאים לבנות אחד ליד השני
• אלו שימושי קרקע כדאי להרחיק אחד מהשני

פרק ראשון – מבוא לפיתוח ותכנון מרחבי

המלצות:

- עברו על המצגות שלב אחרי שלב והיעזרו בסרטונים, בתמונות ובשאלות לדיון "בואו נדבר על זה"
- דגשים למשימה הראשונה – עברו על המושגים הפחות ברורים כמו: חממה טכנולוגית, סגירת שדה דב, מנהרות הכרמל, מסילת רכבת לבית שאן, שדה התעופה אילן רמון וכדומה. הרחיבו מעט על כל אחד ממיזמי הפיתוח האלו כדי להדגים כי פיתוח מתבצע בהקשר רחב.
- דגשים למשימה השנייה – ניתן לערוך בדיון בכיתה את רשימת ההשפעות החיוביות והשליליות של הפיתוח והתכנון ובסיום להעתיק לתלקיט.
- דגשים למשימה השלישית – עזרו לתלמידים להכין רשימה, לתכנן את העיר לפני שיתחילו ברישום. תלמידים שהרישום שלהם כללי מידי – שבו איתן ושאלו אותם היכן ניתן להוסיף את הפרטים החסרים ובקשו מהם להוסיף.
- לאחר ההגשה מומלץ לערוך הצגת תוצרים ולהזמין את התלמידים להעריך זה את זה (לקבוע כללי שיח מכבד ומשוב בונה), בדקו יחד איתם מה ניתן לשפר או ציינו מה כדאי לשמר.
- תלמידים שמעוניינים יכולים להגיש תיקון.

משימת הגשה חובה – מתן ציון

מחווון הערכה למתן ציון

רמת ביצוע נמוכה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע גבוהה	
התלמיד מניין פחות מחצי מהמושגים יש במיון טעויות רבות 1-8 נקודות	התלמיד מניין את רוב המושגים יש מעט טעויות במיון 9-14 נקודות	התלמיד מניין את כל המושגים המיון הגיוני 15-20 נקודות	משימה 1: על התלמיד למיין 24 מושגים ל5 נושאים (10%)
התלמיד הכין רשימה קצרה מאוד / לא מדוייקת והביא דוגמא אחת או פחות. 1-14 נקודות	התלמיד רשימה חלקית פחות מ 3 השפעות והביא רק דוגמא אחת מכל תחום או רק חלק מהתחומים 15-30 נקודות	התלמיד הכין רשימה בה לפחות 3 השפעות מכל סוג (חיובי ושלילי) התלמיד הביא שתי דוגמאות לכל תחום 30-40 נקודות	משימה 2: ערכו רשימה של השפעות חיוביות ושליליות של הפיתוח על המרחב. הביאו דוגמאות מהתחומים: איכות הסביבה, חברה, תרבות. (10%)
התלמיד רשם פחות מארבעה שימושי קרקע 1-4 נקודות	התלמיד רשם פחות מ 7 שימושי קרקע ורק מחלק מהתחומים 5-7 נקודות	התלמיד רשם כ- 10 שימושי קרקע נכונים ומגוונים ממגוון התחומים. 8-10 נקודות	משימה 3: א. לערוך רשימה של שימושי קרקע (3%)
התלמיד הכין תוכנית בה יש פחות מ3 שימושי קרקע, אין התאמה בין רוב שימושי הקרקע. 1-14 נקודות	התלמיד הכין תוכנית בה יש 4-5 שימושי קרקע בתוכנית יש התאמה חלקית במיקום שימושי הקרקע 15-24 נקודות	התלמיד הכין תוכנית שמופיעים בה לפחות 6 שימושי קרקע עיקריים (מגורים, תחבורה, מסחר, תעשייה, שטחים פתוחים, מוסדות ציבור) בתוכנית יש התאמה במיקום שימושי הקרקע 25-30 נקודות	משימה 3: ב. לתכנן שכונה / עיר (7%)

- לאורך תהליך ההוראה וההערכה של משימת החובה, העזרו במחווון שבסוף המצגת כדי לנקד את הסעיפים.

רגע למחשבה – חשוב! חשוב! חשוב!

- מורים יקרים,
- זכרו כי אתם מורים מקצועיים מהטובים ביותר!!!
- אתם מכירים את התלמידים, יודעים להעריך תשובה נכונה, יודעים לתת ציונים ולנקד.
- התלקיט מהווה הערכה מעצבת ולכן הציונים והניקוד אמורים לשקף תהליך למידה ואת הדרך שעבר התלמיד.
- פעלו בשכל ישר ובהגיון ובמקרה הצורך – אתם מוזמנים להתייעץ איתי.

מבוא לפיתוח והתכנון המרחבי – פיתוח בר קיימא (30%)

הנחיות: יש לבחור לפחות מיזם פיתוח אחד ללמידה

- לכל מיזם פיתוח יחידת לימוד הכוללת חומרי הוראה שונים.
  - יש ללמד כל מיזם פיתוח בהרחבה.
  - בכל מיזם פיתוח נושאים הקשורים לחומר לבגרות.
  - המיזמים מופיעים בחוברת התלקיט בפרק הראשון.
- הכרת המיזמים והבנת תהליך הפיתוח יתרמו להכנת הלומד לבגרות לפרק הנת"ב, ארץ ישראל והמזרח התיכון.
1. העיר ונקובר – נת"ב: שימושי קרקע, פיתוח בר קיימא, עיור
  2. פארק אריאל שרון – איכות הסביבה, פסולת, פיתוח בר קיימא, מטרוטולין תל אביב
  3. סכר אסואן – המזרח התיכון, אנרגיה, אדם ונהר, פיתוח בר קיימא, זרזי פיתוח
  4. אגמון החולה – ארץ ישראל, חקלאות, פיתוח בר קיימא, התיישבות

- את אחד מפרקי הבחירה ניתן להמיר בסיור.
- מסלול הסיור מחוייב בתיאום ואישור מהרכזת
- לסיור תצורף משימת הערכה תואמת (דוח סיור, חידון, דף עבודה וכדומה)
- יש לקבל אישור בכתב מהרכזת על שינוי כזה.

הצעה לתוכנית עבודה - תלקיט

• מה 1.9.23 ועד ה 29.2.24 יש לנו כ – 75 שעות הוראה ברוטו

• הצעת חלוקה לפי שעות:

- פתיחת שנה – מה זה גיאוגרפיה + הכרת האטלס
  - משימת פתיחה + מיזם פיתוח
  - מדדי פיתוח
  - מדדים דמוגרפיים
  - הגירה
  - מבחן 20%
  - שני פרקי בחירה
2-4 שעות
4-8 שעות
8-10 שעות
8-10 שעות
6 שעות
4 שעות
20 שעות

הצעה לתוכנית עבודה – מאגר שאלות

• מה 1.9.22 ועד ה 19.2.24 יש לנו כ – 75 שעות הוראה ברוטו

• הצעת חלוקה לפי שעות:

2-4 שעות

• פתיחת שנה – מה זה גיאוגרפיה + הכרת האטלס

8-10 שעות

• מדדי פיתוח

8-10 שעות

• מדדים דמוגרפיים

6 שעות

• הגירה

25 שעות

• שנים או שלושה פרקי בחירה

6-8 שעות

• חזרה + בחינת מתכונת

דגשים למורים שמלמדים לבגרות

- כל הנושאים הנלמדים במחצית הראשונה הם הבסיס לקראת הבגרות.
- בהוראת התלקיט / מאגר השאלות יש ללמד באופן מעמיק ויסודי
- פיתוח בר קיימא (שאלה על חירייה)
- מדדי פיתוח
- דמוגרפיה והגירה (בהדגמה על המזרח התיכון)
- **מומלץ ללמד השנה:**
- משאבי פיתוח – תחבורה ואנרגיה (מדינות נפט במזה"ת)
- השלכות הפיתוח על הסביבה
- מושגים מרכזיים בנושא העיר (מטרופולין, גורמי מיקום)

שנה קלה ומוצלחת לכולנו